

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ДРЖАВНА РЕВИЗОРСКА ИНСТИТУЦИЈА**

**ПОСЛЕРЕВИЗИОНИ ИЗВЕШТАЈ О МЕРАМА ИСПРАВЉАЊА УПРАВЕ ЗА
ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА, БЕОГРАД ПО РЕВИЗИЈИ
СВРСИСХОДНОСТИ ПОСЛОВАЊА „ЕФИКАСНОСТ СИСТЕМА ЕНЕРГЕТСКОГ
МЕНАџМЕНТА У ЈАВНОМ СЕКТОРУ”**

**Број: 400-746/2020-06/45
Београд, 10. мај 2021. године**

1. УВОД

Државна ревизорска институција, издала је Извештај о ревизији сврсисходности пословања „Ефикасност система енергетског менаџмента у јавном сектору“, број: 400-746/2020-06/35 од 25. јануара 2021. године.

Од субјекта ревизије – Управе за заједничке послове републичких органа, Државна ревизорска институција је захтевала достављање Одазивног извештаја.

Субјект ревизије је доставио Одазивни извештај број: 312-01-1/21 од 26. априла 2021. године, који је потписало и печатом оверило одговорно лице субјекта ревизије – в.д. директора Управе за заједничке послове републичких органа и у којем су приказане мере исправљања утврђених несврсисходности.

У послеревизионом поступку смо прегледали одазивни извештај, и оценили његову веродостојност и оценили да ли су мере исправљања задовољавајуће.

У овом извештају:

- приказујемо несврсисходности које су обелодањене у извештају о ревизији за које је захтевано предузимање мера исправљања,
- резимирамо предузете мере исправљања и
- дајемо мишљење о томе да ли су мере за исправљање стања, исказане у одазивним извештајима, задовољавајуће.

2. НЕСВРСИСХОДНОСТИ И МЕРЕ ИСПРАВЉАЊА

2.1 Наслов несврсисходности

ЗАКЉУЧАК 2: Већина изабраних обвезника система енергетског менаџмента је именовала енергетског менаџера, али има простора за побољшање ефикасног управљања потрошњом енергије

2.1.1 Поднаслов несврсисходности

Налаз 2.1: Иако је већина изабраних обвезника СЕМ именовала ЕМ, потребно је донети планска докумената којима би се утврдила политика ефикасног коришћења енергије

Наслов: Именовање енергетског менаџера

2.1.1.1 Опис несврсисходности

Код изабраних обвезника система енергетског менаџмента (**у даљем тексту: СЕМ**) за енергетског менаџера именовани су запослени који поред послова редовног радног места, обављају и послове енергетског менаџера. Обавеза бављења енергетским менаџментом придодата је постојећем обиму посла. Према наводима енергетског менаџера то отежава континуирано и организовано праћење и анализу потрошње енергије.

Улога и значај енергетског менаџера нису препознати у пуној мери од стране доносилаца одлука код обвезника система. Руководство обвезника СЕМ није интерним актима, јасно дефинисало структуру која ће бити задужена и одговорна за реализацију циљева енергетског менаџмента, услове за рад (ресурси и финансирање), одговорности и начин координације између појединих делова структуре. Структуру СЕМ код обвезника који управља енергијом за велики број објеката у јавној својини (између осталих, административне зграде) треба да чини руководство обвезника, енергетски тим и енергетски менаџер.

Управа за заједничке послове републичких органа је именовала енергетског менаџера - запослену на радном месту Начелник Одељења за инвестициону изградњу, реконструкцију и адаптацију објеката. Именовани енергетски менаџер поред послова редовног радног места обавља и послове из надлежности енергетског менаџера за више органа државне управе и других државних органа.

На основу напред наведеног дата је препорука Управи за заједничке послове републичких органа да предузме следеће активности:

Препорука број 1:

Интерним актима уреди структуру која ће бити задужена и одговорна за реализацију циљева енергетског менаџмента, одговорности, координацију између појединих делова структуре и процедуре за управљање потрошњом енергије (приоритет 2).

2.1.1.2 Исказане мере исправљања

У Одазивном извештају, број: 312-01-1/21 од 26. априла 2021. године, Управа за заједничке послове републичких органа је навела да су започети разговори у вези поступања по препоруци. Навела је да процедуре поступања делом већ постоје у пракси, али их је потребно разрадити, допунити, утврдити ланац одговорности и механизме спровођења у оквиру могућности и надлежности Управе за заједничке послове републичких органа. Наведено је да је најпре планирана израда Нацрта интерног акта а након тога усвајање акта који ће регулисати начин имплементације енергетског менаџмента у Управи за заједничке послове републичких органа у складу са важећом законском регулативом. Услов за почетак израде (нацрта) интерног акта је усвајање подзаконских аката новоусвојеног Закона о енергетској ефикасности и рационалној употреби енергије који се односе на енергетски менаџмент. (нови Закон ступа на снагу 30.04.2021. године).

У Одазивном извештају и Акционом плану број: 312-01-1/21 од 26. априла 2021. године наводи се да је рок за израду Нацрта интерног акта новембар 2021. године (или пет месеци након усвајања релевантних подзаконских аката новог Закона), а рок за усвајање Интерног акта - јануар 2022. године . (или два месеца након исходавања Нацрта интерног акта)

Докази о наведеној мери исправљања су:

Акциони план број: 312-01-1/21 од 26. априла 2021. године са наведеним мерама и активностима исправљања.

2.2.1.3 Оцена мера исправљања

Меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу. Оцена је извршена имајући у виду приоритет дате препоруке, односно период у коме је објективно могуће предузети мере исправљања. Отклањање утврђене несврсисходности је у току.

2.2 Наслов несврсисходности

ЗАКЉУЧАК 2: Већина изабраних обвезника система енергетског менаџмента је именовала енергетског менаџера, али има простора за побољшање ефикасног управљања потрошњом енергије

2.2.1 Поднаслов несврсисходности

Налаз 2.1: Иако је већина изабраних обвезника СЕМ именовала ЕМ, потребно је донети планска докумената којима би се утврдила политика ефикасног коришћења енергије

Наслов: Политика ефикасног коришћења енергије

2.2.1.1 Опис несврсисходности

Политика ефикасног коришћења енергије код обвезника СЕМ мора бити прегледана, одобрена и усвојена од стране највишег руководства обвезника, а истовремено са њом морају бити упознати и сви запослени.

Основни акти којима обвезник СЕМ утврђује политику ефикасног коришћења енергије је Програм и план енергетске ефикасности, које доносе други обвезници система енергетског менаџмента.

Програм енергетске ефикасности, обвезници СЕМ доносе у складу са Стратегијом развоја енергетике Републике Србије, Акционим планом за енергетску ефикасност и Законом о ефикасном коришћењу енергије. Представља плански документ који се доноси на период од три године. Документ, поред планираног циља уштеда енергије, садржи преглед и процене годишњих енергетских потреба, укључујући процену енергетских својстава објеката предлог мера и активности које ће посредством ефикаснијег коришћења енергије обезбедити планиране уштеде, носиоце, рокове и процену очекиваних резултата сваке од мера којима се предвиђа остваривање планираног циља, као и средства потребна за њихово спровођење.

Програм се детаљније разрађује у плану енергетске ефикасности, као планском документу који се доноси на период од једне године. У плану се прецизније и детаљније описује свака мера и активност из програма, наводе носиоци и рокови за спровођење планираних активности, очекивани резултати за сваку од мера, односно активности, као и финансијски инструменти предвиђени за спровођење планираних мера.

Управа за заједничке послове републичких органа, у периоду 2017.-2019. године, није донела Програм и план енергетске ефикасности сагласно Закону о ефикасном коришћењу енергије.

На основу напред наведеног дата је препорука Управи за заједничке послове републичких органа да предузме следеће активности:

Препорука број 2:

Донесе програм и план енергетске ефикасности у складу са Законом о ефикасном коришћењу енергије (приоритет 3).

2.2.1.2 Исказане мере исправљања

У Одазивном извештају, број: 312-01-1/21 од 26. априла 2021. године, Управа за заједничке послове републичких органа је навела да је препозната потреба ангажовања трећих лица за доношење програма и плана енергетске ефикасности за објекте у надлежности Управе за заједничке послове републичких органа.

Наведено је да су планиране следеће активности у циљу ангажовања трећих лица за израду програма и плана енергетске ефикасности за објекте у надлежности:

1. Израда буџетске процене потребних средстава за реализацију предметне услуге,
2. Увршћивање процењених средстава за предметну услугу у буџетски план Управе за заједничке послове републичких органа за 2022. годину и 2023. годину,
3. Увршћавање предметне услуге у план јавних набавки Управе за заједничке послове републичких органа за 2022. годину и 2023 годину,

4. Спровођење јавне набавке са уговарањем извршења предметне услуге и
5. Реализација услуге: исходавање програма и плана за објекте у надлежности.

У Одазивном извештају и Акционом плану број: 312-01-1/21 од 26. априла 2021. године наводи се да је динамика извршења наведених планираних активности следећа:

- Буџетска процена - новембар 2021. године.
- Буџетски план - децембар 2021. године.
- Израда плана Јавних набавки - јануар 2022. године
- Спровођење и уговарање - март-јуни 2022. године и
- Реализација услуге - јули 2022. – децембар 2023. године.

Докази о наведеној мери исправљања су:

Акциони план број: 312-01-1/21 од 26. априла 2021. године са наведеним мерама и активностима исправљања.

2.2.1.3 Оцена мера исправљања

Меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу. Оцена је извршена имајући у виду приоритет дате препоруке, односно период у коме је објективно могуће предузети мере исправљања. Отклањање утврђене несврсисходности је у току.

2.3 Наслов несврсисходности

ЗАКЉУЧАК 2: Већина изабраних обвезника система енергетског менаџмента је именовала енергетског менаџера, али има простора за побољшање ефикасног управљања потрошњом енергије

2.3.1 Поднаслов несврсисходности

Налаз 2.2: Обвезници СЕМ нису у потпуности успоставили управљање потрошњом енергије на начин континуираног планирања, праћења, анализе, извештавања и надзора
Наслов: Праћење потрошње енергије

2.3.1.1 Опис несврсисходности

Управа за заједничке послове републичких органа за праћење потрошње енергије користи информациони систем за енергетски менаџмент - ИСЕМ, којим управља МРЕ.

Управа за заједничке послове републичких органа врши месечну евиденцију података о потрошњи енергије за 28 објеката (чије расходе за енергетске услуге плаћа или расходе након плаћања рефундира). Унос података у систем се врши на начин да један извршилац, запослен у Управи за заједничке послове републичких органа, рачуне за енергију уноси у интерне базе података - ексел табеле. Табеле се затим достављају оператерима Програма Уједињених нација за развој (УНДП), који те податке даље уносе у ИСЕМ. Управа за заједничке послове републичких органа је објаснила да је овакав приступ био неопходан јер су у систем уносили податке за раније године па је обим посла био већи. Навела је да ће до унапређења уноса података у ИСЕМ базу доћи када УНДП

обучи извршиоца запосленог у Управи за заједничке послове републичких органа за директан унос података.

Управа за заједничке послове републичких органа врши плаћање расхода за енергетске услуге за већи број објеката од оних који су уведени у ИСЕМ базу. Поред поменутих, Управа за заједничке послове републичких органа плаћа расходе за енергетске услуге и за неке објекте, који су по намени: пословни објекти, репрезентативни комплекси, резиденцијални објекти и објекти на три административна прелаза. Те објекте није увела у ИСЕМ базу.

На основу напред наведеног дата је препорука Управи за заједничке послове републичких органа да предузме следеће активности:

Препорука број 3:

У Информациони систем - ИСЕМ унесе податке о потрошњи енергије за све објекте за које плаћа расходе за енергетске услуге, прати и анализира потрошњу (приоритет 3).

2.3.1.2 Исказане мере исправљања

У Одазивном извештају, број: 312-01-1/21 од 26. априла 2021. године, Управа за заједничке послове републичких органа је навела да ће за део објеката у надлежности, а за које није прописана обавеза израде годишњег извештаја о потрошњи енергије, вршити унос података о потрошњи енергије у информациони систем за енергетски менаџмент (ИСЕМ) у циљу евидентирања и праћења њихове потрошње. Истиче да ће у ИСЕМ сукцесивно бити унети подаци о потрошњи енергије за преостале објекте у надлежности Управе за заједничке послове републичких органа. Навели су да ће се пракса уноса података о потрошњи енергије применити и за све евентуалне нове објекте који буду додељени у надлежност УЗЗПРО.

У Одазивном извештају и Акционом плану број: 312-01-1/21 од 26. априла 2021. године наводи се да ће се динамика извршења наведених планираних активности одвијати сукцесивно, закључно са јануаром 2024. године:

Докази о наведеној мери исправљања су:

Акциони план број: 312-01-1/21 од 26. априла 2021. године са наведеним мерама и активностима исправљања.

2.3.1.3 Оцена мера исправљања

Меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу. Оцена је извршена имајући у виду приоритет дате препоруке, односно период у коме је објективно могуће предузети мере исправљања. Отклањање утврђене несврсисходности је у току.

2.4 Наслов несврсисходности

ЗАКЉУЧАК 2: Већина изабраних обвезника система енергетског менаџмента је именовала енергетског менаџера, али има простора за побољшање ефикасног управљања потрошњом енергије

2.4.1 Поднаслов несврсисходности

Налаз 2.2: Обвезници СЕМ нису у потпуности успоставили управљање потрошњом енергије на начин континуираног планирања, праћења, анализе, извештавања и надзор
Наслов: Извештавање о потрошњи енергије - Годишњи извештај о остваривању циљева садржаних у програму и плану ЕЕ за 2017, 2018 и 2019. годину

2.4.1.1 Опис несврсисходности

Обвезници СЕМ дужни су да реализују планирани циљ уштеде енергије који прописује Влада и да МРЕ доставе годишње извештаје о остваривању циљева уштеде енергије, на прописаном обрасцу, најкасније до 31. марта текуће године за претходну годину. Фокус овог извештаја је на праћењу потрошње примарне енергије с обзиром да је и циљ уштеде енергије дефинисан преко смањења апсолутне потрошње примарне енергије.

За обвезнике СЕМ у јавном сектору значајан је Образац 2 - Годишњи извештај о остваривању циљева уштеде енергије за ЈЛС, органе РС и органе аутономне покрајине у који се између осталог, уносе следећи подаци: основни подаци о обвезнику СЕМ и ЕМ; списак објеката обвезника; годишња потрошња енергије; тренд укупне потрошње примарне енергије; разлози који су условили да потрошња у односу на претходну календарску годину није смањена за 1% или више; самооцењивање нивоа енергетског менаџмента и средњорочни и дугорочни планови за уштеду и очување енергије.

Управа за заједничке послове републичких органа није Министарству рударства и енергетике доставила Годишњи извештај о остваривању циљева уштеде енергије за 2017. годину и 2018. годину и 2019. годину.

На основу напред наведеног дата је препорука Управи за заједничке послове републичких органа да предузме следеће активности:

Препорука број 4

Достави Министарству рударства и енергетике годишње извештаје о остваривању циљева уштеде енергије (приоритет 2).

2.4.1.2 Исказане мере исправљања

У Одазивном извештају, број: 312-01-1/21 од 26. априла 2021. године, Управа за заједничке послове републичких органа је навела да наставља се континуираним уносом месечне потрошње енергије за све објекте у надлежности а који испуњавају критеријуме. За већину објеката се сада унос врши директно у ИСЕМ (након што је УНДП извршио трансфер података потрошње од 2016.године (које су евидентирали у посебне еxel табеле),

у ИСЕМ. Наведено је да је посредством УНДП, предвиђен директан трансфер података из ИСЕМ у СЕМИС што ће олакшати попуњавање образаца годишњих извештаја.

Управа за заједничке послове републичких органа је навела да ће Годишњи извештаји за објекте за које прате потрошњу бити достављени у прописаном року — јануар 2022. године (уколико благовремено буду доступни правилници измењени у складу са новим Законом о енергетској ефикасности и рационалној употреби енергије). Такође је наведено да је због великог броја објеката у надлежности, односно прекомерног обима посла за само једног именованог енергетског менаџера, предвиђена обука још најмање једног запосленог инжењера у првом наредном термину одржавања обуке за енергетског менаџера за зграде

У Одазивном извештају и Акционом плану број: 312-01-1/21 од 26. априла 2021. године наводи се да ће се предузети мере за извршења наведених планираних активности закључно са јануаром 2022. године:

Докази о наведеној мери исправљања су:

Акциони план број: 312-01-1/21 од 26. априла 2021. године са наведеним мерама и активностима исправљања.

2.4.1.3 Оцена мера исправљања

Меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу. Оцена је извршена имајући у виду приоритет дате препоруке, односно период у коме је објективно могуће предузети мере исправљања. Отклањање утврђене несврсисходности је у току.

2.5 Наслов несврсисходности

ЗАКЉУЧАК 2: Већина изабраних обвезника система енергетског менаџмента је именовала енергетског менаџера, али има простора за побољшање ефикасног управљања потрошњом енергије

2.5.1 Поднаслов несврсисходности

Налаз 2.2: Обвезници СЕМ нису у потпуности успоставили управљање потрошњом енергије на начин континуираног планирања, праћења, анализе, извештавања и надзора
Наслов: Кампање и промотивне активности

2.5.1.1 Опис несврсисходности

Управа за заједничке послове републичких органа у периоду 2017-2019 година није одржавала кампање и активности на подизању свести штедње енергије код државних органа за које плаћају расходе за енергију. Наводе да за те активности не поседују потребне кадровске капацитете нити финансијска средства за њихову реализацију и сматрају да иницијатива мора доћи са виших инстанци. Такође, није спроводила

активности у циљу упознавања запослених са мерама ефикасног коришћења енергије и начинима њихове примене

На основу напред наведеног дата је препорука Управи за заједничке послове републичких органа да предузме следеће активности:

Препорука број 5

У циљу јачања свести о важности ефикасног коришћења енергије код органа за које УЗЗПРО плаћа расходе за енергетске услуге, јасно дефинише потребе за едукативним и промотивним активностима и покрене иницијативу према МРЕ за организовањем тих активности (приоритет 2).

2.5.1.2 Исказане мере исправљања

У Одазивном извештају, број: 312-01-1/21 од 26. априла 2021. године, Управа за заједничке послове републичких органа је навела да је препоруку извршила (отклонила) и као доказ је доставила допис број: 030-11-1107/21-05 од 22.4.2021. године, који је упутила Министарству рударства и енергетике. Увидом у допис утврђено је да је Управа за заједничке послове републичких органа истим упознала Министарство рударства и енергетике са препоруком датом од стране Државне ревизорске институције. У допису је наведено да је важно да се са адекватном едукацијом и промотивним активностима отпочне што пре и што је масовније могуће. У допису је наведено да су студије показале да се понашањем корисника у неким случајевима може постићи чак и до 30% уштеде енергије без материјалних улагања у објекте.

Истичемо да у допису (који је прослеђен Министарству рударства и енергетике, Управа за заједничке послове републичких органа није јасно дефинисала, односно навела за којим едукативним и промотивним активностима постоји потреба. Министарство рударства и енергетике не може да зна које потребе (врсте едукативних и промотивних активности) има Управа за заједничке послове републичких органа у циљу јачања свести о важности ефикасног коришћења енергије код органа за које плаћа расходе за енергетске услуге.

Да би препорука била извршена, прво је потребно да Управа за заједничке послове републичких органа идентификује врсту едукативних и промотивних активности за којима има потребу. Након идентификовања односно дефинисања активности треба да покрене иницијативу према Министарству рударства и енергетике за организовањем истих и да заједно (координирано) спроведу активности.

У Одазивном извештају је наведено да ће Управа за заједничке послове републичких органа пружити сву потребну помоћ у складу са својим надлежностима, могућностима и стручношћу у циљу реализације активности покренутих од стране Министарства рударства и енергетике на едукацији и информисању корисника о потреби и начинима уштеде енергије.

С обзиром да је рок за извршење препоруке годину дана од дана уручења извештаја, односно до 25. јануара 2022. године, Управа за заједничке послове републичких органа треба јасно да дефинише потребе за едукативним и промотивним активностима у циљу јачања свести о важности ефикасног коришћења енергије код органа за које УЗЗПРО плаћа расходе за енергетске услуге и покрене иницијативу према МРЕ за организовањем

тих активности.

Докази о наведеној мери исправљања су:

Акциони план број: 312-01-1/21 од 26. априла 2021. године са наведеним мерама и активностима исправљања и допис Број: 030-11-1107/21-05 од 22.4.2021. године који је Управа за заједничке послове републичких органа упутила Министарству рударства и енергетике.

2.5.1.3 Оцена веродостојности мера исправљања

Меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу. Оцена је извршена имајући у виду приоритет дате препоруке, односно период у коме је објективно могуће предузети мере исправљања. Отклањање утврђене несврсисходности је у току. Управа за заједничке послове републичких органа треба јасно да дефинише потребе за едукативним и промотивним активностима у циљу јачања свести о важности ефикасног коришћења енергије код органа за које УЗЗПРО плаћа расходе за енергетске услуге и покрене иницијативу према МРЕ за организовањем тих активности.

3. МИШЉЕЊЕ О ИСКАЗАНИМ МЕРАМА ИСПРАВЉАЊА

Прегледали смо Одазивни извештај број: 312-01-1/21 од 26. априла 2021. године, који је на основу захтева из Извештаја о ревизији сврсисходности пословања „Ефикасност система енергетског менаџмента у јавном сектору“ израдила Управа за заједничке послове републичких органа. Оценили смо да је Одазивни извештај, који је потписало и печатом оверило одговорно лице – в.д. директора Управе за заједничке послове републичких органа, веродостојан.

Вредновање мера исправљања смо оценили на основу њиховог описа и достављене документације. Сматрамо да смо добили довољне и одговарајуће доказе да можемо изрећи мишљење да ли су мере исправљања задовољавајуће.

Оцењујемо, да су мере исправљања, описане у одазивном извештају који је поднела Управа за заједничке послове републичких органа, задовољавајуће.

Напомена:

У складу са одредбама члана 37. Закона о Државној ревизорској институцији, а након истека рокова исказаним у одазивном извештају, потребно је да обавештавате Државну ревизорску институцију о предузетим мерама и активностима о отклањању откривених несврсисходности према роковима из одазивног извештаја и доставите одговарајуће доказе.

По истеку три године Државна ревизорска институција ће утврђивати ефекте остварене након спровођења препорука и отклањања откривених несврсисходности.

У ове ефекте укључиће се и ефекти које будете ви исказали предузетим мерама и активностима из одазивног извештаја.

Др Душко Пејовић

Генерални државни ревизор
Државна ревизорска институција
Републике Србије
Макензијева 41
11000 Београд, Србија

10. мај 2021. године